

Ha cinikus volnék, azt is mondhatnám, úgy kell az MDF-nek és az SZDSZ-nek, addig szorongatják egymás torkát, amíg végül mindketten belepusztulnak abba, hogy ennyire nem bírják egymást elviselni. Ha nem vagyok cinikus (s remélem, hogy az elmúlt évtizedek nem tettek azzá), azt kell mondanom, erre a kegyetlen birkózásra rámehet az ország. És már nem mint a küzdelem nézője, hanem a saját épségéért aggódó polgárként mondom, kiáltom, ordítom kétségbe esve, hogy elég volt. Elég volt! Vegyétek már észre, hogy tízmillióan még mi is itt vagyunk!

MDF: bukás előtt

Regnálásának félidejéhez érkezve, az elsőrendűen a Magyar Demokrata Fórum tagjaiból rekrutálódott kormány nem csupán népszerűsége mélypontjához jutott el, de annak lehetőségéhez is, hogy minden látványos külső beavatkozás nélkül a *rázúduló tömeghatás nyomására* megbukjon. Ez önmagában véve nem tragikus, legfeljebb csak a párt híveinek és rokonszenvezőinek szomorú eshetőség. Tragikussá, sőt ki merem mondani, végzetessé az a körülmény teszi, hogy az MDF úgy szolgált rá a vereségre, hogy nem követett el semmi féle bűnt.

Csak mulasztást, de azt irgalmatlanul nagyot. Magyarország első szabadon választott kormánya gyakorlatlanságból, a taktikai érzék teljes hiányából, túldimenzionált, helyenként már-már gögös küldetésutadból, nagy robotolással közben elfelejtkezett a népről.

Ennél már csak az volt nagyobb hiba, hogy a kezdeti sikereken felbuzdult párt (joggal) erősnek mutatta magát, rendcsinálást, nagytakarítást ígért, de amikor az ígéretek be kellett volna válnani, olyan félnépek és erőtlenné bizonyult, ami híveit elbizonytalanította, ellenfeleit fölbátorította.

Minden e tényből fakad: az egyébként teljesen normális parlamenti támadásokból következő üldözöttség, a támadásokra válaszképpen indított vizonttámadások átgondolatlansága és sikertelensége, s legfőképpen, hogy a törvényhozással, gazdaság-élénkítéssel, külpolitikai manőverezéssel lekötött kormány maradék erejét a parlamenti adok-kapokra fordította, ahelyett, hogy természetes szövetségeséhez, a néphez fordult volna. Ahhoz a néphez, aki bejuttatta őt a parlamentbe.

Azt épeszű ember a kezdetkor sem gondolhatta, hogy a szabad választások után itt tejjel és mézzel folyó Kánaán lesz. (Bár azt sem, hogy a környezetéhez képest paradicsomi békében élő ország a lakói szemében pokolnak fog mutatkozni.) Antall József volt olyan tisztességes és okos, hogy már a kezdet kezdetén bejelentette, az elkövetkező évek nehezek lesznek. Olyan taktikus sajnos, már nem volt, hogy világos, mindenki számára jól érthető leltárt csináltatott volna az ország állapotáról. Igaz, elképzelhető, hogy az átadás-átvételkor csöppecskét megsejítették az átadók a mérlegadatokat. De ez már a múlté.

A jelen mulasztása az, hogy a kormány saját napi robotjába belebonyolódva, a saját állandó támadásaitól megrettenve, visszahúzódtott fedezékébe, a miniszteriumok csöndes és biztonságos falai közé, s onnan üzenget a népnek. Olyan üzeneteket, amelyekről annak is kinyílik

SZUBJEKTÍV PORTRÉ PÁRTOKRÓL, SÖTÉTEDŐ HÁTTÉRREL

Üzetés a paradicsomban (Vissza Lakitelekhez)

Ennek az írásnak a mottójául két megállapítás szolgál. Az egyik szerint a ma politikáját meghatározó két nagy és egymással szembenálló párt tragikusan eltévesztette a maga útját. A másik szerint a meglévő konfliktus az ország számára kétféle kibontakozást ígér: az egyre labilisabbá váló térség egyetlen stabil államaként Magyarország kulcsszereplővé léphet elő, ennek minden felelősségével és előnyével, vagy a körülöttünk felsötétlő vihar úgy söpri el Magyarországot, mint történt már nem egy ízben az elmúlt évszázadok során. A két megállapítást egy szubjektív következtetés zárja, amely szerint a lehetséges végkimenetel ma elsőrendűen a Magyar Demokrata Fórum és a Szabad Demokraták Szövetsége között lángoló ellentét megoldódásától függ.

BENCsik ANDRÁS

a bicska a zsebében, aki egyébként lángolóan MDF-es. Mert ha a közérthető vásárol, vagy cipőt akar venni magának, vagy benzint az autójába, akkor valahogy igen nagy lelki erőre kell ahhoz, hogy még mindig szeretni tudja a kormányt.

Rádásul ezek az üzenetek időnként meglehetősen sértő formában jelennek meg. Tessék csak a taxis blokádot kiváltó kormánynyilatkozatra gondolni. A legsebbe kádáriánus időkben sem mert volna egy kormány ilyen nyíltan kibabrálni a lakossággal, mint ők tették, amikor az utolsó pillanatban jelentettek be egy gyilkos mértékű áremelést.

Lehet, hogy a minisztereknek igazuk volt, lehet, hogy a szakértők diagnózisai helyesek voltak, az is lehet, hogy nem volt más út. Egy biztos, kívülről csak az látszott, ott fent valamit mutyiban eldöntöttek, mi meg itt lent fizetjük az árát.

Sajnos, ezen a gyakorlaton az MDF-többségű kormány máig nem tudott változtatni. Egyszerűen nem érti és nem látja, hogy legyen bármennyire is tisztá a lekiismerete, dolgozzon bármilyen keményen (egyébként azért fizetjük őket), érjen el bármilyen nagy eredményeket a makrogazdaság szintjén, ha az egyszerű állampolgár azt látja, hogy a zsebében egyre vékonyabb a pénztárca, akkor dühös. S mert a kormány politikai semmi-lyen formáját sem tudták megtalálni annak, hogy nem lelkes párhíveikkel, hanem az egész néppel értelmes, türelmes párbeszédet folytassanak, elszigetelődtek. A végeredmény mindenki előtt ismeretes. Mi itt lent átkozódunk, ők ott fent sértődötten duzzognak. (A profi mesterlövészek pedig köpik a markukat, de rólok majd később.)

Az út- és szereptévesztés szemléletes példája volt, amikor a külügyminiszter belebonyolódott egy napilap belső vitájába, s ezért az ellenzék kis híján megbuktatta, vagy a napokban az, amikor a kulturális miniszter egy nyilvánvalóan rosszhiszemű és ostoba cikkekcsére a zsurnaliszta lapjában teljes erkölcsi súlyával válaszolt. (A lap a levelezési rovatban adott helyet a miniszter cikkének, sajtólevelezőnek degradálva őt.) A sajtó ugyanis olyan, amilyen. Rádásul a sajátos történelmi helyzetből fakadóan meglehetősen vörösbő hajlók a nézetei. De már régen nem egységes, és a magunk vitáit el tudjuk egymás között intézni, sőt jobban el tudjuk intézni, mint az újságírásban járatlan miniszterek. Akik jószándékú közbeszólósaikkal olcsó böffeneteket értékelnek föl politikai tényezővé. Már amennyiben a miniszter önmagát valóban politikai tényezőnek tartja.

A dolog mélyén persze egy nagyon is jól érthető, de nagyon rosszul kivitelezett szándék ismerhető fel. Az nevezetesen, hogy nem sikerült félreérthetetlenül világossá tenni, hogy Magyarországot forma szerint koalíciós (MDF-többségű), de a dolog lényege szerint, negyven év

után első ízben nemzeti kormány irányítja.

Holott ez lett volna az a közös nevező, ahol a nemzetet talpra állítani akaró kormányzat, s maga a nemzet szövetséget köthetett volna. Tudomásul véve a kizsebelő áremeléseket, munkanélküliséget és minden olyan kényelmetlenséget, amellyel a negyven évi szocialista pusztítást meg kell fizetni. Mert meg kell fizetni.

Az előző rezsim által tökéletesen korrumpált, s ezért már nem is annyira titokban baloldali restaurációban reménykedő sajtó látványosan szabotálta, s szabotálja el ma is, saját jól felfogott érdekében (a nem véletlenül legnagyobbnak és hazudik, hiszen ugyanazok a médiumok és azokban ugyanazok az újságírók ugyanott ugyanezt tették évtizedeken át. Az volt ostoba, aki abban reménykedett, hogy nem így történik. (Nem úgy történt, mint a népmesékben: Demokrácia-királyfi leszállt felér lováról, lehajolt az út szélén guggoló rútbékához. Megcsojolta és hányingert kapott. Ő is, meg a béka is. Azóta utálják egymást.) A népről bánatában elfeledkezett kormány a sajtó heves támadására is a lehető legrosszabbul reagált. Lapokat gründolt (rosszul és drágán), hogy legyen hol magát a sajtó hívek előtt kipanaszkodni, holott a sajtó fölött átnyúlva, közvetlenül a néphez, az őt megválasztó néphez kellett volna fordulnia és segítséget kérni tőle. Az a nép, amelyik győztesként juttatta be őt a parlamentbe, megvédte volna a sajtó hazudozásaitól és támadásaitól is. A nép ugyanis nem hülye és nem lehet becsapni. Az első nemzeti kormánynak emlékeznie kellett volna 1956-ra.

Nem tudom, hogy van-e még idő szövetséget kötni, azt sem, hogy erre sor kerül-e. Csak azt, hogy már nincs más kiút. A nép elveszítette a bizalmát kormányában. Most már nincs jelentősége annak, hogy ki és miért állt közéjük. Csak annak, hogy a szövetséget a kormánynak kell kezdeményeznie, sőt kérnie kell a néptől.

Ugyanis nem a kormány, hanem az ország van veszélyben, a demokrácia, a demokratikus rend, sőt szélsőséges esetben még a területi függetlenség is. (Bős-Nagyamagos egy önálló Szlovákiával rossz esetben hadiok lehet. A szlovákoknak nemzeti kérdés az erómu, de ahhoz kell a Duna. Ami a miénk is, tehát az erómu elkészültével, ha nem megy másképp, el kell venniük tőlünk. Ha hagyjuk. De mi lesz, ha nem hagyjuk? Szerbia permanens válság-góc, egy kis európai Irak. A Moldáviával egyesülni akaró Románia nagy lesz ugyan, de kétségbeesetten szegény. Van-e lehetőség...?) Egységes nemzetnek és a nemzet bizalmát élvező kormánynak van esélye átvészelnie a külső és belső viharokat. Egy szét-

esett és meghasonlott ország bárki játékszerévé válhat.

Az első lépést tehát a kormánynak kell megtenni a nép felé, miután becsületesen és keményen szembenézett önmagával. Ez a lépés a mai ellenséges légkörben nem lesz túl könnyű. De gondoljunk Jézusra! Ő mondta, hogy aki megalázkodik, az fölmagasztosul.

SZDSZ:

a kommunizmus kísértete

Az SZDSZ nagy történelmi tévedése, hogy túlbecsülte saját szürkeállományát, bár ma még úgy tetszik, hogy az idő neki dolgozik. A liberális politikusok kis híján belebolondultak abba, hogy a *mu-csai bunkók* kiszorították őket a hatalomból, rádásul korántsem elsőprő fölényel. Ez a gondolat monomániájukká vált, s attól fogva csak egy cél lebegett a párt vezetőinek szeme előtt: megbuktatni a kormányt. Ez volt Tölgyessy Péter nagy időszaka, a látványos parlamenti szócsetáké, a taxisblokáde, ahol a párt hatalom iránti éhsége és mohósága mindenki előtt nyilvánvalóvá vált. Az SZDSZ sietett is kijelenteni, ez a kormány nem alkalmas arra, hogy az országot kivéze a válságból. A mondat ki nem mondott részét ki lehetett találni: az SZDSZ viszont alkalmas lenne. Ott voltak a barikádokon, ott voltak a köztársasági elnök dolgozószobájában, talán akkor is, amikor az elnök nyilatkozataival hátra támada a kormányt. Antall József híressé lett pizsamás tévényilatkozata azonban megfordította a közhangulatot: egy igazi államférfi szolt ekkor, első ízben a néphez, és a nép hallgatott rá.

Ez volt a liberálisok első nagy bukása, de elég hamar rendezték soraikat, s még arra is volt erejük, hogy belső válságukat tudassák a világgal. Tehették, hiszen példátlan méretű és intenzitású sajtórokonszenzven kísérte minden lépésüket. Megengedheték maguknak azt a luxust tehát, hogy ösztintek legyenek. Ez a nyilvánosan föltárt, sőt már-már izléstelenül ki-tárt válságshow meglepően sokat javított a párt arculatán.

(Itt nem lehet elkerülni egy olyan tényt, amelyről nyilvánosan nem esik szó, de nem hivatalos társalgásokban annál inkább. Arról a köztudott vélekedésről van szó, hogy amíg az MDF úgy-mond a magyarok pártjává, az SZDSZ a zsidók pártjává (is) lett. Valamint arról, hogy a magyar sajtóban dolgozó zsidó újságírók, akik közül a dolgok természete szerint ugyancsak a kommunisták kerülhettek pozícióba, az MDF által meghírdetett tavaszi nagytakarítástól mint kommunisták, az ő szemükben antiszemitizmussal sejtető magyarkodástól mint zsidók megrettenve, a választások után sokkal szelvedebb hurokat pengető liberális párthoz menekültek. Az SZDSZ ak-

kor lépett saját csapdájába, amikor elfogadta a kompromittálódott volt kommunista zsurnaliszták szolgálatait, mert ezzel az ő érdekeik védelmében kellett elvállania, hogy valóban zsidó párt. Hiszen csak így védhette meg őket az MDF radikálisainak támadásaitól, akik *expressis verbis* a kommunistákat támadták, de vissza kellett hőkölniük az antiszemitizmus vádjától, amit pajzsként tartottak (és tartanak ma is) maguk elé az érintettek. Az SZDSZ így lett *kevert tudatú tömegpárt*. E vegyes tartalommal lehet népszerűséget szerezni, de nehéz országot kormányozni. Ahhoz kevésbé bonyolult arculat kell.)

E jelenségtől, amelyet éppen az SZDSZ politikusainak kellene saját érdekükben ki-elemezni, s a problémák megkülönböztethetősége végett fölmutatni, nos e jelenségtől remélhetően függetlenül is merle föl az SZDSZ azt a politikai módszert, amely a *szuperlojális sajtó* felhasználásával számára könnyű sikert ígért.

A módszernek azonban az a nagy hibája, ami az előnye is: a kommunisták találták ki és alkalmazták sikerrel nálunk a negyvenes évek végén. Az úgynevezett *számitaktika* módszerét vették át, és vették be a módszert kiválóan ismerő, s ezért automatikusan jól művelő tömegkommunikáció segítségével. Ennek lényege, hogy konstruktív politikai viták, ne adj' Istent együttműködések helyett ott igyekeztek rombolni a kormánykoalíció tekintélyét, ahol csak lehetett, akár *célirányos politikai hazugságokkal* is. (Csurka István ott volt az antiszemita színezetű tüntetésen, Horváth Balázs bele akart lövetni a tömegbe, stb.)

A liberálisok mindent egy lapra tettek fel ebben a még ma is tartó időszakban. Egyfelől a *kéhez igazított* közvéleménykutatók segítségével folyamatosan javították népszerűségi mutatóikat, különleges szervezettel favorizálják a *miniszterelnök ellenében* a köztársasági elnököt (aki voltaképpen az SZDSZ frontembere maradt), s indítottak lejáratási akciókat az MDF ellen.

Ez a bolsevik típusú ösz-szeesküvésre emlékeztető propaganda-hadjárat jelen-tős eredményeket hozott. Az elégedetlen állampolgárok mind nagyobb nosztalgiával tekintenek vissza a késői Kádári korszakra, s mind nagyobb rokonszenzven fordulnak vissza az egyetemes baloldali, élükön a liberálisok felé.

Csak hogy a konspirációs módszereknek igen nagy csapdája, hogy egy esetleges hatalomra kerülés után sem lehet abbahagyni. Sőt, *igazi tömegbázis nélkül* sokkal kiterjedtebben kell folytatni a hatalom megőrzésére, s a kli-ensek hűségének jutalmazására, hiszen az ország gazdasági mutatói akkor sem lesznek jobbak, ha egy liberális koalíció kormányoz majd, viszont nem lehet többé a *mu-csai bunkókra* mutogatni. Akik viszont ellenzékben, a kormányzás terhétől meg-

szabadulva sokkal nagyobb erővel fordulhatnak a nemzethez, folytathatják (igazából el sem kezdett) nemzeti propagandájukat.

Bár veszélyes történelmi analógiákhoz fordulni, az emberben mégis óhatatlanul megképzódik egy kép. Az ószirózsás vértelen forradalom révén győztes nemzeti kormányt egy éven belül megbuktatta a Kun Béla-féle bolsevik puccs. Kun Bélák értéktek a propagandához, jól meg tudták dolgozni a tömegeket, s ezzel együtt olyan mérhetetlen terrort szabadítottak az országra, amilyenre addig még nem volt példa. A végeredmény mindenki előtt ismeretes, főleg az elemezni.

Számunkra csak az tanulságos, hogy az elitista, szuperszervezett, a propagandát a végtelenségig kiaknázó, tényleges erejénél messze többet mutató politikai csoport a dolgok természete szerint nem kerülheti el, hogy uralmát diktatórikus eszközökkel tartósítsa, hiszen hatalomra jutását követően túlságosan hamar kiderülhetne, hogy a király meztelen. Márpedig azt le kell szögezni, hogy a szabad demokraták csak nem ez a céljuk. Csak mintha túl önfeledten játszanának a tűzzel.

Meglehet, a diagnózis túlzó és kegyetlen, mégis meg kellett tenni, mert az elmúlt hetek, sőt napok történései arra mutatnak, hogy robbanással fenyegett a Magyar Dráma. Ez már nem belpolitika, ez a legkegyetlenebb élethálarc. És valakinek le kéne tenni a fegyvert.

A legjobb volna, ha mindkét fél belátná tévedéseit, de azt is, hogy tudomásul kell vennie a másikat. Az MDF minden hibájával együtt elegendő tartalék energiával rendelkezik, hogy akár egyedül is kormányozni tudja az országot. Más kérdés, hogyan. Az SZDSZ hiperérzékenységet, taktikai zsenialitását, politikai intelligenciáját azonban nem szabadna sem figyelmen kívül hagyni, sem paragon hevertetni.

Két óriási birkózik egymással a politika porondján, de két éve egyik sem tudja a másikat legyőzni. A liberálisoknak be kéne látniuk, hogy az országnak (és így önmaguknak) okoznak kárt amúgy zseniális konspirációikkal. Az MDF-nek pedig azt, hogy a nép rokonszenvét az ellenfél bizony hatásosabban tudta megnyerni.

Vissza Lakitelekhez

Az a tragikomikus az egészben, hogy mindkét párt ott ült a lakiteleki sátor alatt. S talán az volna a megoldás, ha egy napra odahagynák a parlamentet, s koalíciós barátikkal újra kiballagnának oda. Szép volna, ha a sátor alatti lócán a *kicsit túl sokat szereplő és utazgató* Gőncz Árpád és a *kicsit túlságosan elzárkózó* Antall József egymás mellé ülne. És nem alkotmányértelmezési problémákról beszélgetnének, hanem a magyar hazáról, a magyar nemzetről.

Arról a sokat szenvedett nemzetéről, akiről e nagy harc közepette egy kicsit megfeledkezni látszanak. Arról a nemzetéről, aki úgy magyar, hogy tud lenni osztrák, mint Pölsenberg Ernő, román, mint József Attila, szerb, mint Damjanich János, zsidó, mint Radnóti Miklós. Népi, mint Csurka István, urbánus, mint Eörsi István, európai, mint Konrád György, száműzött, mint Tollas Tibor, nemzeti, mint Kónya Imre, liberális, mint Pető Iván.

Mindnyájan egy hazának a gyermekei. S e hazának holnap nagy szüksége lesz rájuk.